

A FONTS...

Projecte *Escolta'm*, acció tutorial i benestar emocional

Glòria Farré Vidal, Àngels Morera Tordrà, Pili Trenado Díaz

El projecte *Escolta'm* crea entorns agradables, facilita moments en petit grup, ensenya a ser resilients, valora les fortaleses, proporciona recursos per gestionar les emocions, escolta i comprèn les vivències dels infants i joves tot fomentant actituds proactives i buscant l'aspecte positiu de la situació, potencia que tinguin més autoconeixement i, en tot moment..., escolta, comprèn, dona temps, busca alternatives, reforça, acompanya, empodera i crea vincle.

PARAULES CLAU

- projecte *Escolta'm*
- tutoria personalitzada
- vector benestar emocional
- referent *Escolta'm*
- equip ICE *Escolta'm* Lleida
- seminari de referents *Escolta'm*

EL QUÈ I EL PER QUÈ DEL PROJECTE ESCOLTA'M

El projecte *Escolta'm* forma part de l'acció tutorial i del programa d'educació emocional de l'escola. Aquest projecte consisteix a oferir un temps i un espai de tutoria personalitzada setmanal a 3 o 4 alumnes i al seu tutor o tutora, per tal que puguin expressar el que pensen, el que senten, el que els agrada, el que els molesta... de manera tranquil·la i sense pressa.

Amb aquest projecte es crea un clima de confiança i vinculació segura i estable entre les tutories i l'alumnat que permet acompanyar els nens i nenes al llarg del seu creixement per anar aconseguint quotes de seguretat personal que els ajudi a desenvolupar-se de manera integral.

L'alumnat pren el protagonisme en la conversa en petit grup mentre l'ensenyant desenvolupa l'art de la conversa per ajudar els nens i nenes a construir i organitzar el seu pensament des de la vinculació emocional.

Des del projecte *Escolta'm* es vol arribar a tot l'alumnat del grup classe per tal que se senti reconegut i valorat pel tutor o la tutora.

Per escoltar cal un canvi de mirada, atendre i entendre els nens i nenes. És un espai que no únicament permet conèixer l'infant, sinó també la persona, perquè cadascú disposa d'una història pròpia que el fa diferent i és necessari que sigui respectada, valorada i reconeguda.

Escoltar-nos és la base de la proposta de *tutoria personalitzada* basada en la dualitat i en el desig d'escoltar, de comprendre, de no jutjar i de poder transmetre a l'escolar la premissa «tu m'importes, no ets indiferent per a mi».

L'*Escolta'm* és un projecte impulsat i coordinat des de l'ICE de la UB a partir de la proposta de

L'alumnat pren el protagonisme en la conversa en petit grup mentre l'ensenyant desenvolupa l'art de la conversa per ajudar els nens i nenes a construir i organitzar el seu pensament des de la vinculació emocional

Carme Saumell en col·laboració amb Antoni Giné. S'anomena *Escolta'm* com a nom genèric, ja que porta implícit un sentit de reciprocitat entre l'alumnat i el seu tutor o tutora, i aquests darrers anys s'ha anat estenent, com es pot observar en el nombre de centres que el duen a terme.

S'impulsa a cada escola o institut a partir d'una persona referent del projecte, que, en el cas de les comarques de Lleida, treballa en xarxa amb uns altres referents de centre implicats en la formació, l'acompanyament i la gestió, tots els quals són elements clau perquè es pugui desenvolupar correctament.

Es parteix del model sistèmic, s'aprofiten al màxim els recursos existents a la xarxa perquè, amb el suport dels agents que intervenen en el centre educatiu, siguin aquests qui ajustin l'organització bàsica del projecte *Escolta'm* a la realitat i al context de cada centre. Des que va començar, el projecte *Escolta'm* ha estat obert a totes les institucions educatives que hi han volgut participar. Aquesta circumstància ens ha permès poder donar resposta a l'increment de demanda per implementar-lo a nous centres educatius, dins l'àmbit de l'acció tutorial.

LES BASES DEL PROJECTE ESCOLTA'M DE TUTORIA PERSONALITZADA

El *coaching* i la resiliència constitueixen el marc conceptual que dona força al treball de tutoria personalitzada que es duu a terme en el projecte.

La relació tutorial personalitzada es fonamenta en els eixos vertebradors següents que li donen sentit:

- La confiança, aconseguida mitjançant l'escolta activa.
- La mirada capacitadora.
- La gestió relacional, amb el reconeixement i la identificació per part del tutor o la tutora de cadascun dels infants del grup classe sense exclusió. L'*Escolta'm* és absolutament inclusiu i no concep cap mena d'exclusió.

Cal entendre l'*Escolta'm* com una part important del Projecte de convivència que dona resposta a objectius dels projectes de direcció de moltes escoles en relació amb l'acció tutorial i la personalització educativa. És una eina que pretén millorar els resultats educatius al mateix temps que la cohesió social.

L'ORGANITZACIÓ I LA XARXA

El pla de treball per implementar el projecte *Escolta'm* al centre segueix un procés específic, un

Cal entendre l'*Escolta'm* com una part important del Projecte de convivència

protocol que, per l'experiència i l'avaluació que se n'ha fet als diferents centres, és important que se segueixi el més rigorosament possible.

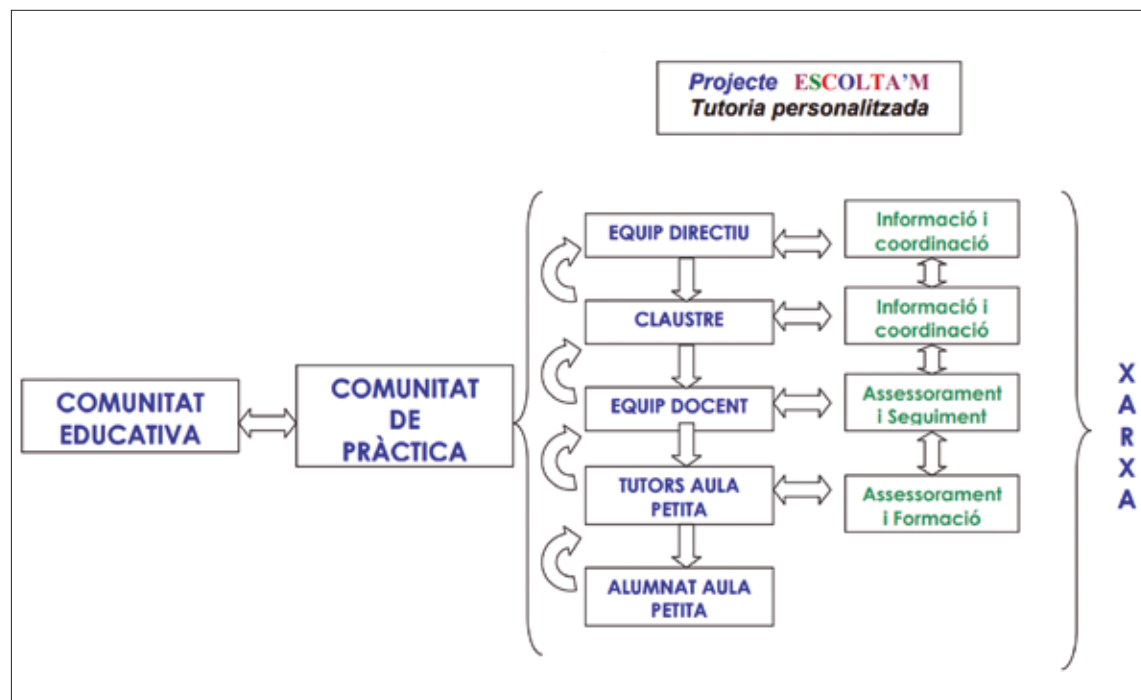
La implementació del projecte als centres té una durada mínima de tres cursos escolars, fins que el centre actua autònomament, amb un mínim d'acompanyament per part del programa.

El procés s'inicia en el primer curs escolar amb la sol·licitud d'implementar el projecte en el centre educatiu, tant a les etapes d'educació primària com a les de secundària. Com a qüestió prèvia es durà a terme una primera reunió amb l'equip directiu i membres de l'Equip

ICE com a suport extern, per tal d'ampliar-ne informació i aclarir-ne qualsevol interrogant. Aquesta primera reunió servirà també per concretar diversos aspectes, tant a nivell organitzatiu curricular com de temporització del calendari de tutoria personalitzada o de l'aula petita –com s'anomena l'espai d'interacció amb l'alumnat–, de les coordinacions amb les tutories i de les reunions amb els cicles o equips educatius (quadre 1).

S'organitza per a tot el curs escolar i es concreta de la manera següent:

- 1 Sessions de tutoria personalitzada a l'aula petita o a l'espai Escolta'm, tenint present que

Quadre 1. Estructura en xarxa del projecte *Escolta'm* de tutoria personalitzada

s'ha de continuar mantenint l'hora programada per a la tutoria de grup.

- 2 Una reunió mensual de coordinació de tutories per nivell, conjuntament amb l'assessoria externa.
- 3 Una reunió trimestral amb els cicles i/o els equips educatius conjuntament amb l'assessoria externa i l'assessoria del projecte *Escolta'm*.
- 4 Seminari coordinat des de l'ICE dels assessors referents de cada escola conjuntament amb els propis coordinadors.

L'equip ICE Escolta'm Lleida

L'equip ICE Escolta'm Lleida som un equip que gestiona la formació del projecte *Escolta'm* per tot el territori de la província de Lleida i que també s'instrueix constantment.

Ens dediquem als centres, els acompanyem i els organitzem formacions de contingut vinculat amb els eixos que sostenen l'*Escolta'm*.

La nostra tasca és possible gràcies al suport de la Universitat de Lleida i dels diferents centres de recursos pedagògics de la província. En destaca la comarca del Segrià, per la seva trajectòria en la implicació envers el projecte *Escolta'm* (quadre 2).

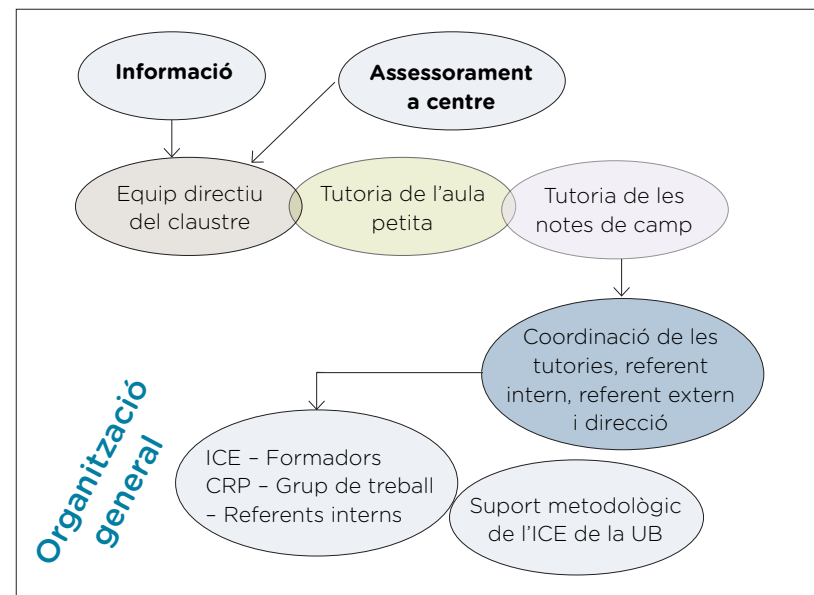
L'equip ICE Escolta'm Lleida som un equip que gestiona la formació del projecte *Escolta'm* per tot el territori de la província de Lleida i que també s'instrueix constantment

Centres de la província de Lleida que en formen part

A la província de Lleida són 28 els centres que desenvolupen el projecte *Escolta'm*. N'hi ha alguns que fa més de 8 anys que hi treballen i cada curs escolar se n'hi van afegint de nous a aquesta gran família de les Terres de Lleida (imatge 1).

EL PAPER DE LA PERSONA REFERENT ESCOLTA'M ALS CENTRES

El referent és la figura de suport principal per als tutors i les tutores que realitzen el projecte amb el seu alumnat a través de diferents reunions amb el professorat. La persona referent els acompanya mitjançant trobades mensuals i en reunions de cicle trimestrals, al llarg de les quals es comenten diversos aspectes teoricopràctics del projecte.

Quadre 2. Organització general i agents implicats en el projecte *Escolta'm*

La persona referent, mitjançant la pròpia experiència dels docents i la formulació de preguntes obertes, així com l'aprofitament del treball en equip, acomboia les tutories en la reflexió del treball realitzat dins de les línies marc del projecte *Escolta'm*. Alhora, el referent es nodreix dels

Imatge 1. Centres educatius que formen part de la Xarxa del Projecte Escolta'm a les Terres de Lleida

S'estableix una relació de retroalimentació entre el professorat que aposta per *l'Escolta'm* als centres, els seus referents i l'equip de l'ICE

coneixements fruit de les diverses procedències professionals i rep el suport del seminari mensual de referents del projecte, en el marc de les actuacions de l'Equip ICE Escolta'm de Lleida.

S'estableix una relació de retroalimentació entre el professorat que aposta per *l'Escolta'm* als centres, els seus referents i l'equip de l'ICE. Aquest triangle facilita que quan una part hagi de menester les altres es trobi la manera d'anar donant resposta a les necessitats que puguin anar sorgint.

QUATRE EIXOS BÀSICS DEL PROJECTE ESCOLTA'M

El repte: aconseguir el benestar

La finalitat és aconseguir la millora del benestar de l'alumnat i, de retruc, optimitzar la convivència, la cohesió social i l'aprenentatge. Consegüentment, també assolir una millora en els aprenentatges. Això ho fem a partir de l'educació emocional que vertebrava el projecte *Escolta'm*.

Sabem que la vinculació entre benestar i aprenentatge és proporcionalment directa, de manera que fem certa la sentència «Aprenem com ens vinculem».

La solució: prevenció i resolució de conflictes

L'Escolta'm et situa en el camp de la prevenció, aspecte bàsic per resoldre conflictes, perquè et fa conèixer més i millor el teu alumnat i alhora els infants i joves et coneixen a tu i tenen una visió diferent de la que inicialment tenien de tu com a docent.

Aquesta nova mirada bidireccional dins del marc de la prevenció esdevé una eina molt útil per optimitzar la cohesió del grup. S'estima allò que es coneix. La millora relacional del grup classe actua alhora com a eina de prevenció primària inespecífica. Tanmateix, potencia la millora de la convivència i els aprenentatges de l'alumnat. I a més a més esdevé un element clau de prevenció, en tant que ofereix eines i estratègies a l'alumnat perquè sàpiga abordar qualsevol conflicte inherent a les relacions humanes.

La innovació: un model sistèmic i d'acompanyament

El projecte defineix un espai i un temps estructurat dins el centre i dins l'horari acadèmic. Introdueix una mirada des de la capacitat de l'alumnat i no des del dèficit, un acompanyament de l'infant o jove en el seu procés de creixement des del model sistèmic.

La finalitat és aconseguir la millora del benestar de l'alumnat i, de retruc, optimitzar la convivència, la cohesió social i l'aprenentatge

L'impacte: millora la convivència i els resultats d'aprenentatge

Una millora relacional, de la vinculació emocional i un augment de l'autoestima i la resiliència. Fruit d'aquests perfeccionaments, aconseguim una convivència enriquida i resultats d'aprenentatge més bons.

EL PROJECTE ESCOLTA'M I IMPLICACIONS EN EL NOU CURRÍCULUM: EL VECTOR BENESTAR EMOCIONAL

Una de les novetats del nou currículum d'educació bàsica de Catalunya, que inclou primària i secundària, són els sis vectors de caràcter transversal (quadre 3) que, a partir d'ara, «s'han de tenir presents i han d'articular totes i cadascuna

Quadre 3. El nou currículum de l'educació bàsica. Vector 5: benestar emocional. (Font: Publicació de la Llei orgànica LOMLOE. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. Desembre de 2020)

Un bon clima escolar promou el benestar i la seguretat emocionals de tothom, l'establiment de vincles, el reconeixement de la diferència, l'equitat, les relacions personals positives, la convivència pacífica i l'aprenentatge

de les decisions relatives al desplegament del currículum».

El vector 5 dedica una atenció especial al «benestar emocional d'infants i joves, que inclou tant l'experiència subjectiva de sentir-se bé, en harmonia i amb tranquil·litat, com també l'experiència personal de satisfacció amb si mateix per poder fer front a les dificultats i superar-les en positiu» (<https://bit.ly/3PvAqDp>).

El benestar emocional és una experiència molt íntima i personal. En aquest sentit, caldrà que explorem un món sencer de necessitats, de valors i d'emocions. Posar atenció en el desenvolupament de l'autoestima, la consciència i la regulació emocionals, de l'empatia i les habilitats socials, etc. ens permetrà identificar millor les nostres necessitats individuals i col·lectives, per tal de donar-hi resposta.

Un bon clima escolar promou el benestar i la seguretat emocionals de tothom, l'establiment de vincles, el reconeixement de la diferència, l'equitat, les relacions personals positives, la convivència pacífica i l'aprenentatge.

L'educació emocional és aquella que es basa a conèixer i reconèixer les emocions, tant les

pròpies com les de les altres persones, i a fer servir aquesta informació per conduir el nostre pensament i les nostres accions. És evident que les emocions afecten la nostra manera de veure les coses i, per aquest motiu, saber-les gestionar és la clau que ens permetrà tenir el control sobre com vivim la vida.

Cal remarcar que, segons les persones expertes, aquest desenvolupament és un procés que s'inicia a la infantesa i que és present al llarg de tota la vida.

Treballar l'educació emocional aporta grans avantatges, com ara els següents:

- *Augment de les habilitats socials.* En aquest sentit, les relacions interpersonals esdevenen més satisfactòries.
- *Disminució de pensaments autodestructius.* Això implica la millora de l'autoestima, la con-

fiança en un mateix i la visió optimista de la realitat.

- *Disminució en l'índex de violència i agressions.* Segons els experts, l'educació emocional ha de centrar-se en el fet que l'infant o jove desitgi la bondat.
- *Menys conducta antisocial.* Aquest aspecte implica una adaptació escolar, social i familiar millor.
- *Millora del rendiment acadèmic.* Que és resultat, entre d'altres coses, d'una actitud innovadora, de la creació d'objectius personals i de la motivació constant d'un mateix.
- *Disminució en la iniciació al consum de drogues i disminució dels trastorns relacionats amb el menjar.* Per tant, l'educació emocional ajuda a tenir més autocontrol dels propis impulsos i a prevenir possibles trastorns.
- *Disminució de la tristesa i de símptomes depressius.* L'educació emocional passa per una bona canalització de l'estrès, amb la qual cosa augmenta la tolerància a la frustració i l'autocrítica constructiva. Això inclou la capacitat d'aprendre dels propis errors i rectificar-los, així com la flexibilitat i el sentit pràctic a l'hora d'afrontar les dificultats.

L'educació emocional té com a objectiu brindar a l'individu recursos i estratègies de conducta, cognitives, emocionals i d'interacció social que li permetin tenir un control més elevat de la pressió tant interna com externa, prevenir-lo de possibles trastorns i millorar-ne la salut psicològica

Per aquestes raons, es considera que l'educació emocional és un component essencial que tot agent educatiu ha de conèixer. Segons Salmurri (2014), l'educació emocional té com a objectiu brindar a l'individu recursos i estratègies de conducta, cognitives, emocionals i d'interacció social que li permetin tenir un control més elevat de la pressió tant interna com externa, prevenir-lo de possibles trastorns i millorar-ne la salut psicològica.

En definitiva, a través de l'educació emocional aconseguirem potenciar la intel·ligència emocional de cada individu, i el projecte *Escolta'm*, de tutoria personalitzada, ens aporta les claus per treballar-la de manera transversal i conscient als centres educatius. •

Bibliografia

- Bisquerra, R. (2000). *Educación emocional y bienestar*. Praxis.
- Henderson, E. (2005). *Resiliencia en la escuela*. Paidós.
- Montero, M. (2003). *Teoría i pràctica de la psicologia comunitaria*. Paidós.
- Ruix, J. L. (2003). *Metodología de la investigación cualitativa*. Deusto.
- Salmurri, F. (2014). *Razón y emoción: Recursos para aprender y enseñar a pensar*. RBA.
- Torrallba, F. (2006). *L'art de saber escoltar*. Pagès.
- Vallès, M. (2003). *Técnicas cualitativas de investigación social: Reflexión metodológica y práctica profesional*. Síntesis.

Hem parlat de:

- Acció tutorial.
- Orientació i tutoria. General.
- Convivència.

Autores

Glòria Farré Vidal

Institut Escola d'Oliana. Equip ICE Escolta'm Lleida
gfarre3@xtec.cat

Àngels Morera Tordrà

Mestra de primària i assessora LIC jubilada. Equip ICE Escolta'm Lleida
amorera1@xtec.cat

Pili Trenado Díaz

Institut Escola Magraners. Lleida. Equip ICE Escolta'm Lleida
ptrenado@xtec.cat

Aquest article fou sol·licitat per GUIX. ELEMENTS D'ACCIÓ EDUCATIVA el mes d'abril de 2023 i acceptat el mes de juny de 2023 per ser-hi publicat.

8 Ideas clave La tutoría en los centros educativos

DESPESES D'ENVIAMENT GRATIS
Península (mínim 10€)

5%
descompte
en tots
els nostres
llibres

**Juan Carlos Torrego (coord.), M.ª José Gómez Puig,
Concepción Martínez Vírseda, Andrés Negro**

Desenvolupa amb detall els diferents àmbits en què es desplega l'acció tutorial i presenta la tutoria com un recurs de qualitat per a l'educació, que contribueix de manera decisiva al bon desenvolupament del procés formatiu dels alumnes, contemplant d'una manera global i integrada els diferents aspectes (personals, socials, acadèmics) que en conformen l'evolució i també els diferents contextos en què es desenvolupen i que hi influeixen (escolars, familiars, socials).

8 ideas clave
La tutoría
en los centros
educativos

Juan Carlos Torrego (coord.)
M.ª José Gómez Puig
Concepción Martínez Vírseda
Andrés Negro

Disponible
per
capítols

 Hurtado, 29. 08022 Barcelona

 amacias@grao.com

 www.grao.com

 934 080 464

23